

Mihnea Berindei a fost un om mare de trestie¹

Pentru mine s-a stins marea lumină care mă reflecta și mă condiționa să trăiesc. S-a stins oare lumina care a reușit să aducă viață și conștiință civică în societatea românească postdecembristă? Când am vorbit ultima oară cu el, pe 2 iunie, își exprima speranța în viitorul României. Fără prietenia cu Mihnea Berindei n-ar fi existat eul meu românesc, actuala mea existență.

A fost un om mare. Dar nu ca politician, ca Churchill sau alții. El a fost un om mare de trestie, totdeauna flexibilă, dar ferm.

Tesshu Yamaoka, un samurai-spadasin și gardianul-șef al ultimului shogun Yoshinobu Tokugawa, a primit însărcinarea de a-l salva, în lupta cu Armata noului guvern japonez născut din Revoluția Meiji din 1868. Acest samurai a avut foarte dificila sarcină de a duce tratative pentru salvarea vieții shogunului. Și a reușit, obținând acordul din partea comandantului Revoluției, Takamori Saigo. El, Saigo, a apreciat și a admirat curajul spadasinului Tesshu Yamaoka. „*Unui astfel de om ca Tesshu, care nu cere nimic, nici bani, nici faimă, nici viață, nu-i putem face nimic decât să-i cedăm.*“ Eu îl consider pe Mihnea Berindei la fel ca pe acest samurai. El nu a lucrat pentru bani sau pentru faimă, dar și-a riscat viața.

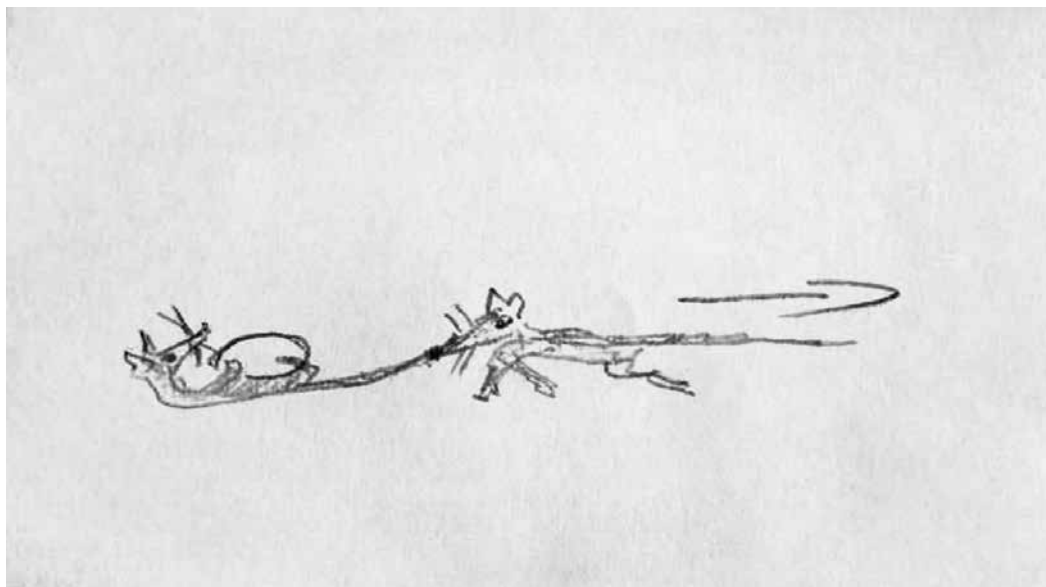
Gheorghe Băgulescu, care a fost ultimul ambasador al României la Tokyo înainte de război, nemaiputându-se întoarce în România comunistă, s-a stabilit în Franța, ca mulți alți români capabili. În timpul epocii comuniste, au plecat de asemenea foarte mulți alți români. Chiar dacă se aflau în lumea liberă, mulți au tăcut sau n-au făcut aproape nimic împotriva comunismului. Mihnea Berindei însă, odată sosit la Paris, a îndrăznit să se implice pentru salvarea compatrioților rămași în țară. Asta în vreme ce mama și tatăl, d-l și d-na Berindei, dar și bunica lui încă trăiau în România. Mă întreb de unde avusese un asemenea simț al responsabilității, în timp ce în România nu existau oameni ca Havel sau Wałęsa.

Admis în *Ministerul de Externe* japonez ca diplomat specialist de limba română, am fost repartizat în România. După un an de studiat limba română la Pitar Moș, în 1966 am intrat în *Facultatea de Istorie a Universității din București*. Acolo l-am cunoscut pe Mihnea. Era în toiul Primăverii bucureștene, când încă nu începuse hemoragia tinerilor spre Vest. Mihnea a avut inițiativa de a vorbi cu mine și imediat am devenit prieteni. Am cunoscut-o și pe Ruxandra, sora lui, dându-i ore de japoneză. Odată, Coco, d-na Dina Balș, bunica lui, m-a întrebat: „*Kanji, tu de ce te-ai împrietenit cu Mihnea?*“. Coco era întotdeauna sinceră și eu i-am răspuns la fel de sincer: „*Pentru că el nu mi-a cerut nimic*“. Era poate un răspuns neașteptat pentru ea. Și a strigat către nora ei, Ioana, mama lui Mihnea: „*Ai auzit, Ioana? Kanji s-a împrietenit cu Mihnea pentru că el nu i-a cerut*

nimic“. Cu Coco am rămas în relații foarte bune, și după ce Mihnea plecase. Mă duceam la ea acasă în Colentina. Odată m-a sunat la Ambasadă, pe Strada Polonă, și m-a întrebat: „*Kanji, tu în ce cameră stai, descrie-mi-o! Știi? Eu acolo am copilărit*“. Am aflat că încăperea în care se afla biroul meu fusese camera ei. M-a rugat să mă port frumos cu ea.

În 1975, când am călătorit în Franța cu soția și cei trei copii ai mei, Mihnea ne-a oferit prețioasa ocazie să-l vedem pe Eugen Ionescu. Cu toții vorbeam în limba română. D-l Ionescu m-a întrebat de *Teatrul Noh* pe care eu nu îl prea cunoșteam, spre marea mea rușine. Copiii m-au salvat. Ei cunoșteau cântece românești învățate la școală sau grădiniță. Au cântat „*Podul de piatră s-a dărâmat. A venit apa și l-a luat...*“. D-na și d-l Ionescu s-au bucurat enorm.

După Revoluție, în 2007, când eram în România ca ambasador al Japoniei, i-am invitat pentru dîneu la reședința din Jules Michelet pe d-l și d-na Berindei. A fost un dîneu foarte plăcut. D-na Berindei mi-a povestit de învălmășeala sistematizării începute de Ceaușescu. Fusese martora unei scene extraordinare, văzută de ea de pe terasa unui apartament: un șobolan izgonit de demolare trăgea de coada șobolancei (soției), târând-o de-a-ndăratelea. Pe burta șobolancei era un ou. Eu și soția nu înțelegeam scena cu șobolanul cu ou pe burtă. Era ceva incredibil. Ulterior, l-am rugat pe Mihnea să-mi explice scena. El imediat mi-a făcut schița. Fotografia de mai jos este schița făcută de Mihnea.

I-am arătat această copie (originalul care e mai clar se află în Japonia) când l-am vizitat la spitalul din Veneția. Bineînțeles că-și amintea râzând. Catherine s-a bucurat și ea, recunoscând încă o dată talentul lui Mihnea. Nu știu, dar acum mă gândesc că oul trebuie să fi fost speranța, parcă ieșită din Cutia Pandorei. Cine trage atunci coada șobolanului și cine nutrește speranța? Nu pot să mă uit la acest desen simbolic fără să-mi dea lacrimile.

E atât de trist că el, mai tânăr ca mine, a trebuit să-și încheie viața la vârsta de 68

de ani. Eu și soția mea regretăm foarte mult că n-am putut să-i avem oaspeți pe Mihnea și Catherine în Japonia. La sugestia lui, am realizat mai multe vizite ale intelectualilor români în Japonia, dar vizita lui a rămas nerealizată. Am să vorbesc cu Catherine ca ea, cândva, să facă vizita aceasta.